

PERZEGŁAD GEOLOGICZNY

ZESZYT 8

LISTOPAD

1953

„Umiejętności dopotąd są jeszcze próżnym wynalazkiem, może czczym tylko rozumu wywodem albo próżniactwa zabawą, dopokąd nie są zastosowane do użytku narodów. I uczeni potąd nie odpowiadają swemu powołaniu, swemu w towarzystwach ludzkich przeznaczeniu... dopokąd ich umiejętność nie nadaże fabrykom i rękodzielom oświecenia, ułatwienia kierunku postępu.“

STANISŁAW STASZIC

XXXVI ROCZNICA REWOLUCJI PAŹDZIERNIKOWEJ

W DNIU 7 listopada narody Związku Radzieckiego, a wraz z nimi masy pracujące całego świata i naród Polski obchodzą XXXVI rocznicę Wielkiej Socjalistycznej Rewolucji Październikowej.

Trzydzieści sześć lat temu robotnicy rosyjscy w sojuszu z biednymi chłopami i postępową inteligencją pod kierownictwem partii Lenina i Stalina obalili panowanie kapitalistów i obszarników ustanawiając władzę radziecką.

Pamiętne dni Października były przełomowym punktem w dziejach ludzkości, zwrotem od ustroju wojny, nędzy i głodu do pokoju, dobrobytu i sprawiedliwości społecznej.

„Historia narodów — mówił Józef Stalin — zna niemało rewolucji. Różnią się one od Rewolucji Październikowej tym, że wszystkie były rewolucjami jednostronnymi. Jedną formę wyzysku zastępowała inna forma, ale sam wyzysk pozostawał.

...Jedynie Rewolucja Październikowa postawiła sobie za cel znieść wszelki wyzysk i zlikwidować wszystkich, wszelkiego rodzaju wyzyskiwaczy i ciemiężców.“*

Powstanie państwa radzieckiego spotkało się z sympatią wszystkich sił postępowych na całym świecie. W roku 1922 w pierwszych, jakże trudnych dla władzy radzieckiej latach wielki pisarz francuski Anatol Francé mówił:

„Jeśli w Europie pozostali jeszcze przyjaciele Sprawiedliwości, to powinni ze czcią skłonić głowy przed tą Rewolucją, która po tylu stuleciach przyniosła światu pierwszą próbę stworzenia władzy sprawowanej przez lud i dla dobra ludu“.

Rewolucja Październikowa przeobrażając zasadniczo całe życie kraju, objęła swym zasięgiem wszystkie jego dziedziny. Państwo radzieckie zlikwidowało najbardziej wsteczny ustrój polityczny w Europie i na jego miejsce zaprowadziło najwyższą formę ustrojową — Rady Delegatów Ludu Pracującego, powołując

do udziału w życiu politycznym najszersze masy. Z więzienia narodów, jakim była Rosja carska, staje się Kraj Rad ojczyzną bratnich narodów.

Wielkie i trudne zadania stanęły przed władzą radziecką w dziedzinie gospodarczej. Po latach wojny imperialistycznej, walki z interwencją, gospodarka była w zupełnej ruinie. Trzeba było odrabiać wielowiekowe zaległości kraju, który należał do największych i potencjalnie najbogatszych na świecie, lecz jednocześnie do najbardziej zacofanych. Trzeba było budować ciężki przemysł, aby zabezpieczyć się przed możliwością interwencyjnego najazdu. Wykonanie tego wymagało zrewolucjonizowania metod pracy i podniesienia jej wydajności do niebywałych i nie znanych dotąd rozmiarów.

Pod kierownictwem Partii ludzie radzieccy przeistaczają swoją Ojczyznę w najpotężniejsze mocarstwo świata. Realizacja Stalinowskich pięcioletek, gigantyczny program uprzemysłowienia kraju oraz kolektywizacja rolnictwa zapewniły Krajowi Rad zupełną samowystarczalność, a tym samym i niezależność od wrogo usposobionych krajów kapitalistycznych.

Związek Radziecki osiągnął te sukcesy przy wybitnym udziale nauki, przed którą Rewolucja otworzyła nieznanie nigdzie możliwości i perspektywy. Nauka stała się orężem w rękę klasy robotniczej budującej socjalistyczne państwo.

* * *

GEOLOGIA jest nauką, która w dużej mierze decyduje o rozwoju gospodarki narodowej i bogactwie kraju. Geologia rosyjska, chociaż mogła poszczycić się wieloma osiągnięciami i wydała wielu światowej sławy geolo-

* Zagadnienia Leninizmu „Książka i Wiedza“, str. 417, 1951.

gów, jak: A. Karpiński, F. Czernyszew, S. Nikitin, A. Pawłow, N. Andrusow, W. Obruczew, nie posiadała jednak ani odpowiedniej ilości kadry naukowej, ani środków materialnych. Rząd carski nie interesował się w należyty stopniu badaniami geologicznymi, wobec czego miały one charakter przypadkowy.

W Kraju Rad sytuacja uległa radykalnej zmianie. Rozwijający się przemysł wołał o surowce: żelazo, mangan, węgiel, ropę naftową, metale kolorowe, siarkę itp. Dewizą radzieckich uczonych, a wśród nich geologów, stały się wskazania Miczurina, że nie należy czekać na dary przyrody, lecz trzeba bogactwa jej poznać i zdobyć.

Zadania geologii radzieckiej sprecyzował wielki Lenin, który w swym „Szkicu planu prac naukowo-technicznych“ pisał: „plan ten powinien obejmować: zagadnienie racjonalnego rozmieszczenia przemysłu w Rosji z punktu widzenia bliskości surowców i możliwości najmniejszych strat w pracy przy przechodzeniu od obróbki surowca do wszystkich następnych faz obróbki półfabrykatów aż do otrzymania gotowego produktu“.*

Abym sprostac tym zadaniom geologia radziecka musiała zmienić gruntownie tempo, kierunek i charakter prac geologicznych. W wyniku reorganizacji struktury służby geologicznej, mającej na celu przystosowanie geologii do nowych zadań powstał cały szereg instytutów naukowo-badawczych i poszukiwawczych. Pracą ich kierują kolejno: Komitet Geologiczny, Główny Urząd Geologii i wreszcie Ministerstwo Geologii, które spełnia rolę koordynującą. We wszystkich ministerstwach, którym podlegała główna część przemysłu górniczego, zorganizowano urzędy geologiczne.

Radykalnej zmianie uległa sprawa kadr. O ile w 1916 r. cały etatowy personel geologiczny Komitetu składał się z 54 osób, to obecnie w samym tylko Ministerstwie Geologii pracuje paruset geologów, zaś liczba wyszkolonych geologów zatrudnionych w resortach pokrewnych sięga kilku tysięcy, a nadto działają oni w Akademii Nauk i innych placówkach oraz licznych instytutach geologicznych. Rozwinięto również na szeroką skalę szkolenie specjalistów geologów.

Rozwój kadr przyczynił się do tego, że geologia radziecka osiągnęła ogromne sukcesy w dziedzinie teoretyczno-naukowej. Podstawą badań geologicznych jest oczywiście zdjęcie geologiczne przeprowadzane w najrozmaitszych skalach. Przed Rewolucją dokonano zdjęcia zaledwie 10,25% terytorium Rosji, ale tylko 0,69% terytorium w skali 1 : 200 000 i większej. Natomiast w roku 1945 zdjęcie obejmowało już 72,8% całego ZSRR. Jeśli uprzytomnimy sobie rozległość tego terytorium, to zrozumimy wielkość dokonanego dzieła.

Znamienną cechą zdjęć wykonywanych obecnie w ZSRR jest ich kompleksowość. Tego ro-

dzaju opracowanie stanowi najcenniejszy materiał do wniosków naukowych.

Zbadano wiele nieznanych pod względem geologicznym obszarów, jak Syberia, zbadano dokładnie Kaukaz, Kazachstan, Ałtaj, Azję Środkową i Pamir.

Uczyniono wielki krok naprzód w zbadaniu prekambriu, wiele nowego wniosły badania w dziedzinie stratygrafii paleozoiku, wykonano wielkie prace w celu ścisłego ustalenia stratygrafii karbonu. Niezmiernie ważnym osiągnięciem było wyodrębnienie triasu w serii utworów kontynentalnych zaliczanych dawniej do piętra tatarskiego górnego permu.

Szczególnie wielkimi osiągnięciami może się poszczycić geologia radziecka w dziedzinie badań czwartorzędu.

Ta wielokierunkowość prac geologicznych pozwoliła radzieckim uczonym zbadać rozległe tereny ZSRR i zapewnić krajowi rozszerzenie bazy kopalin użytecznych. W ciężkich dniach wojny z faszyzmem państwo radzieckie dysponowało wszystkimi najważniejszymi surowcami strategicznymi.

Dziś państwo radzieckie postawiło przed swymi geologami nowe, jeszcze trudniejsze zadania. Gigantyczne plany przeobrażenia przyrody wymagają kompleksowych badań geologicznych, geologiczno-technicznych, hydrogeologicznych, geofizycznych itp. Trzeba bowiem przewidywać zjawiska geologiczne na terenach budowy zbiorników wodnych, obszarów nawadnianych, przewidywać zmiany poziomów i zasolenia wód gruntowych w rejonach regulacji nawonienia i opracować sposoby kierowania tymi zjawiskami.

Geologia radziecka dobrze wykonuje te niespotykane dotychczas zadania.

* * *

REWOLUCJA Październikowa miała decydujące znaczenie dla losów naszego narodu.

Obalając carat, Rewolucja umożliwiła powstanie Polski niepodległej. Stosunek proletariatu rosyjskiego i jego partii bolszewickiej do narodu polskiego został określony w „Orędziu do Narodu Polskiego“, które na wniosek bolszewików uchwaliła Piotrogradzka Rada Delegatów Robotniczych i Żołnierskich już w dniu 14 marca 1917 roku. Rada zawiadamia naród polski o obaleniu caratu i stwierdza m. in.: „Zawiadamiając naród polski o tym zwycięstwie, Piotrogradzka Rada Delegatów Robotniczych i Żołnierskich oświadcza, że demokracja w Rosji stoi na stanowisku uznania samookreślenia politycznego narodów i oznajmia, że Polska ma prawo do całkowitej niepodległości pod względem państwowo-międzynarodowym“. A dekretem z dn. 29.VIII.1918 Rada Komisarzy Ludowych potwierdza prawa narodu polskiego do całkowitej niepodległości i jedności, anulując wszystkie układy i akty zawarte przez carat.

Dzięki przemożnemu wpływowi Rewolucji Październikowej wybuchnęły rewolucje w Au-

* W. Lenin, Dzieła, tom 27. IV wyd. ros., str. 288.

stria i w Niemczech, które doprowadziły do unicestwienia imperialistycznego zaboru prusko-austriackiego w Polsce.

Tak więc Polska odzyskała wolność i niepodległość w roku 1918 dzięki zwycięstwu proletariatu rosyjskiego i jego Wielkiej Październikowej Rewolucji.

Droga do niepodległości Polski prowadziła przez rewolucyjny sojusz z proletariatem rosyjskim. Rozumieli to najlepsi synowie naszego narodu, którzy w obliczu zagrożenia państwa radzieckiego — walcząc o niepodległość Polski — stanęli w pierwszych szeregach Rewolucji.

Polską rację stanu reprezentowali Dzierżyński, Marchlewski, Wesołowski, Świerczewski, rewolucyjne pułki polskie: Czerwony Pułk Rewolucyjny Warszawy, Pułk Strzelecki Warszawski i Lubelski, Pułk Suwalski, Grodzieński, Miński i wiele innych jednostek, a nie zdrajcy narodu, lokajka burżuazja polska, paktująca z okupantami i licytująca się w swoich judaszowych usługach.

W okresie międzywojennym państwo radzieckie niejednokrotnie dawało wyraz sympatii dla sił postępowych naszego narodu, a w obliczu zagrożenia naszej niepodległości przez Niemcy hitlerowskie proponowało wspólną obronę przed agresorem.

W tragicznych dniach okupacji polscy patriotyci pod kierownictwem Polskiej Partii Robotniczej podjęli walkę o wyzwolenie narodowe i społeczne. Wiedzieliśmy, że potęga Związku Radzieckiego zadecyduje o naszym zwycięstwie. Armia Radziecka i walczące u jej boku Ludowe Wojsko Polskie przyniosły nam wolność. Zwycięstwo to stworzyło warunki, w których polski lud pracujący mógł ująć władzę w swoje ręce. Powstało pierwsze w dziejach Polski państwo robotników i chłopów. Tak więc po raz drugi u źródeł naszej niepodległości leży zwycięstwo Rewolucji Październikowej.

Jeżeli możemy dziś spokojnie budować nową socjalistyczną Warszawę, Nową Hutę, Częstochowę, Wizów i Żerań, jeśli nie groziła nam zbrojna interwencja państw imperialistycznych i nie straszne nam są pogroźki wrogów — to dlatego, że jest z nami Związek Radziecki, że jego przyjaźń i pomoc mnożą nasze siły.

W każdej dziedzinie naszego życia odczuwamy tę pomoc, uczymy się, korzystamy z bogactw doświadczeń Związku Radzieckiego. Również geologia polska uczy się od naszych radzieckich przyjaciół i korzysta z ich wydatnej pomocy.

W okresie międzywojennym nasza geologia znajdowała się na dalekich pozycjach. Polska odgrywała rolę zaplecza surowcowego dla krajów kapitalistycznych, które prowadziły u nas rabunkową gospodarkę złóż. Rządy sanacyjne oddały nasze bogactwa w obce ręce, nie były więc zainteresowane w prowadzeniu badań geologicznych.

Utworzony Państwowy Instytut Geologiczny pomimo pionierskich wysiłków poszczególnych wybitnych geologów jak: K. Bohdanowicz i J. Czarnocki nie mógł wyprowadzić geologii polskiej z impasu. Instytut odgrywał rolę raczej prestiżową niż praktyczną, prowadził badania oderwane od potrzeb gospodarki narodowej. Stąd też zrodziły się tendencje do traktowania geologii jako „czystej nauki“.

Dopiero Władza Ludowa zasadniczo zmieniła sytuację, umożliwiła prawidłowy rozwój życia gospodarczego kraju i naszej nauki. Narodowy Plan Budowy Podstaw Socjalizmu nakreślił wielkie zadania w dziedzinie przemysłu i rolnictwa. Wzorując się na doświadczeniach Kraju Rad rozpoczęliśmy budowę ciężkiego przemysłu, który jest warunkiem rozwoju ekonomicznego. Rozwijający się przemysł wołał o surowce. Niestety, geologia polska nie dysponowała odpowiednim materiałem. Pracowano w dalszym ciągu bez planu i w oderwaniu od potrzeb życia gospodarczego.

Nowe zadania zdecydowały o konieczności opracowania programu planowanych i systematycznych prac geologicznych, odpowiedniego systemu szkolenia kadr, które ten plan miały zrealizować. I tu przyszła z pomocą geologia radziecka.

Geologowie radzieccy pomogli nam w opracowaniu szczegółowego programu badań i szkolenia oraz prac geologicznych i geologiczno-poszukiwawczych, zabezpieczających i wyprzedzających rozwój przemysłu.

Na podstawie radzieckiego systemu została opracowana pierwsza w Polsce instrukcja wprowadzająca określony system ustalania zasobów złóż.

Geologia radziecka nauczyła nas nowych metod pracy, zaczęliśmy doceniać pracę zespołową i planową, zrozumieliśmy potrzebę wprowadzenia i rozwinięcia postępu technicznego (metody metalometryczne, szlichowe i inne), i przestrzegania ścisłej kolejności prac. Spowodowało to konieczność rozbudowy prac geofizycznych, które powinny poprzedzać prace geologiczno-poszukiwawcze.

Geologowie radzieccy nauczyli nas dalekowzrocznej metody polegającej na przygotowywaniu nowych terenów surowcowych na podstawie znanych już złóż.

Zasadnicze znaczenie dla geologii w Polsce miała reorganizacja państwowej służby geologicznej. Na wzór Związku Radzieckiego powołany został Centralny Urząd Geologii jako jednostka koordynująca i kierująca pracą instytucji i służb geologicznych. Reforma ta zapewni właściwe metody pracy w tworzeniu bazy surowcowej.

Zagadnienie szkolenia kadr zostało rozwiązane przez wprowadzenie nowych form nauczania geologii na wyższych uczelniach oraz przez uruchomienie techników geologicznych. Nie wolno również zapominać o wielkim znaczeniu fachowej literatury radzieckiej, która została

nam udostępniona w całej pełni, oraz o kształceniu geologów polskich na uczelniach radzieckich.

Wpływ geologii radzieckiej przejawiał się również w tym, że wśród naszych geologów ugruntował się jedynie słuszny pogląd, iż geologia służy potrzebom gospodarki narodowej i nimi kieruje się w swej działalności.

Ucząc się od radzieckich geologów, otoczona opieką i uznaniem geologia polska uczestniczy w budowie podstaw socjalizmu.

*
*
*

NIGDY i nigdzie dotychczas społeczeństwo ludzkie nie było w stanie zmobilizować takiego zasobu środków materialnych, takiej potęgi technicznej, takiej zorganizowanej, planowo wykorzystanej siły do pokojowej, twórczej pracy, do budowania ustroju, w którym wszystkie zamierzenia realizowane są w imię maksymalnego zaspokajania stale rosnących materialnych i kulturalnych potrzeb całego społeczeństwa — jak w Związku Radzieckim.

Dziś państwo radzieckie znajduje się na nowym etapie marszu ku komunizmowi, na etapie, który został przygotowany przez całe dotychczasowe budownictwo socjalistyczne. Mimo dwóch wojen w ciągu 36 lat istnienia Kraju Rad produkcja przemysłowa wzrosła 29 razy. Obecnie w ZSRR wytwarza się więcej niż w 1924/25 roku: stali — 21-krotnie, węgla — 19-krotnie, energii elektrycznej — 45-krotnie. Gospodarka kolchozowa wykazuje nieporównane tempo rozwoju i wyższość nad gospodarką drobnotowarową, jak i wielkokapitalistyczną.

Wzrasta wielokrotnie zaopatrzenie ludności pracującej, a gwałtowny wzrost produkcji to-

warowej oznacza w warunkach socjalizmu taki sam szybki wzrost dobrobytu mas pracujących. W trosce o zadośćuczynienie tym naturalnym potrzebom ludności Partia i Rząd Radziecki opracowały szereg uchwał: o środkach zmierzających do dalszego rozwoju rolnictwa, obrotu towarowego i usprawnienia organizacji handlu państwowego, spółdzielczego i kolchozowego.

W krajach kapitalistycznych, rozdzieranych wewnętrznymi przeciwnościami, gdzie rządzi prawo maksymalnego zysku, takie sukcesy są nie do pomyślenia. Garstka rządząca i będąca na ich usługach rządy wstrzymują produkcję pokojową i forsują produkcję wojenną. Prowadzi to nieuchronnie do narastania nowego głębokiego kryzysu ekonomicznego. Fakt istnienia tej groźby muszą obecnie uznawać liczni ekonomiści i organa prasy kapitalistycznej. Imperializm widzi w wojnie jedyny środek odroczenia wyroku historii.

Ale państwo radzieckie pragnie pokoju.

Pokój jest potrzebny ZSRR do zrealizowania jego celów. Polityka pokoju leży u podstaw istnienia państwa Rad. Cała historia państwa radzieckiego w dziedzinie polityki zagranicznej to nieprzerwana walka o zapobieżenie groźbie wojny, o pokój między narodami, o pokojową współpracę i współistnienie przeciwstawnych sobie systemów.

Szlachetna walka Kraju Rad o pokój cieszy się aktywnym poparciem milionów ludzi na całym świecie.

Pamiętając o przełomowym znaczeniu Wielkiej Rewolucji Październikowej dla naszego narodu, wzmożemy wysiłki w służbie Polsce dziś ludowej — jutro socjalistycznej, wzmożemy nasz wkład w walce o pokój w sojuszu z bojownikami postępu i wolności na całym świecie.